

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика министрлігі
Статистика комитеті төрағасының
2020 жылғы «21» ақпандағы
№ 24 бұйрығына 20-қосымша
 Приложение 20 к приказу
 Председателя Комитета по статистике
 Министерства национальной экономики
 Республики Казахстан
 от «21» февраля 2020 года № 24

«Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған шығындар туралы есеп» (индексі 4-ОС, кезеңділігі жылдық)
жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық
 Инструкция по заполнению статистической формы общегосударственного статистического наблюдения
 «Отчет о затратах на охрану окружающей среды» (индекс 4-ОС, периодичность годовая)

<p>1. Осы «Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған шығындар туралы есеп» (индексі 4-ОС, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын толтыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 19 наурыздағы Заңының (бұдан әрі – Заң) 12-бабы 8) тармақшасына сәйкес әзірленді және «Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған шығындар туралы есеп» (индексі 4-ОС, кезеңділігі жылдық) жалпымемлекеттік статистикалық байқаудың статистикалық нысанын (бұдан әрі – статистикалық нысан) толтыруды нақтылайды.</p> <p>2. Осы Нұсқаулықта Заңда айқындалған мәндердегі ұғымдар, сондай-ақ осы статистикалық нысанды толтыру мақсатында мынадай анықтамалар пайдаланылады:</p> <p>1) жергілікті бюджет қаражаты – жергілікті атқарушы органдардың өзара қарыз беру қаражатын қосқанда, өтеулі және өтеусіз негізде жергілікті бюджеттен бөлінетін қаражат;</p> <p>2) қоршаған ортаны қорғау бойынша қызмет түрлері мен шығындар және ресурстарды басқару анықтамалығы (бұдан әрі – ҚОҚШ мен РБЖ) – қоршаған ортаны қорғауды сипаттайтын қызмет түрлерін, сондай-ақ табиғи ресурстарды басқаруды жіктеуге арналған анықтамалық;</p> <p>3) қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындар – кәсіпорындар мен ұйымдардың іс-шараларды жүргізу, технологиялық процестер мен өндірістердің ағымдағы жұмысын қамтамасыз ету, сонымен бірге ластаушы заттарды (өнімдерді) алдын алу, азайту, тазалау (қайта өңдеу) және (немесе) жою мақсатында әзірленген машиналар мен құралдарды ұстау және пайдалануға беру бойынша шығыстары;</p> <p>4) меншікті қаражат – кәсіпорындардың, ұйымдардың, халықтың қаражаты;</p> <p>5) республикалық бюджет қаражаты – үкіметтің сыртқы қарыздарын қоса алғанда, өтеулі және өтеусіз негізде республикалық бюджеттен бөлінген қаражат.</p>	<p>1. Настоящая Инструкция по заполнению статистической формы общегосударственного статистического наблюдения «Отчет о затратах на охрану окружающей среды» (индекс 4-ОС, периодичность годовая) (далее – Инструкция) разработана в соответствии с подпунктом 8) статьи 12 Закона Республики Казахстан от 19 марта 2010 года «О государственной статистике» (далее – Закон) и детализирует заполнение статистической формы общегосударственного статистического наблюдения «Отчет о затратах на охрану окружающей среды», (индекс 4-ОС, периодичность годовая) (далее – статистическая форма).</p> <p>2. В настоящей Инструкции используются понятия в значениях, определенных в Законе, а также следующие определения в целях заполнения статистической формы:</p> <p>1) средства местного бюджета – средства, выделяемые из местного бюджета на возвратной и безвозвратной основе, включая средства заимствования местных исполнительных органов;</p> <p>2) справочник видов деятельности и затрат по охране окружающей среды и управления ресурсами (далее – КДЗОС и УР) – справочник, предназначен для классификации видов деятельности, характеризующих охрану окружающей среды, а также управления природными ресурсами;</p> <p>3) текущие затраты на охрану окружающей среды – расходы предприятий и организаций на проведение мероприятий, обеспечение текущей работы технологических процессов и производств, а также на содержание и эксплуатацию машин и оборудования, которые разработаны и функционируют в целях предотвращения, уменьшения, очистки (переработки) и (или) устранения загрязняющих веществ (продуктов);</p> <p>4) собственные средства – средства предприятий, организаций, населения;</p> <p>5) средства республиканского бюджета – средства, выделяемые из</p>
--	---

<p>3. Статистикалық нысан бухгалтерлік және қоршаған ортаны қорғауға кеткен нақты шығындарды бастапқы есепке алу деректерінің негізінде толтырылады.</p> <p>4. 1-бөлімде табиғи ресурстарды пайдаланатын, ластаушы заттардың шығарындылары мен төгінділері, өндіріс және тұтыну қалдықтары бар, табиғатты қорғау қызметін жүзеге асыратын объектінің, дара кәсіпкердің нақты орналасқан орны көрсетіледі (заңды тұлғаның және (немесе) оның құрылымдық және оқшауланған бөлімшелері, дара кәсіпкердің тіркелген жеріне қарамастан). Әкімшілік-аумақтық объектілер жіктеуішіне сәйкес аумақ кодын аумақтық статистика органының қызметкері толтырады.</p> <p>5. 2-бөлімді толтыру кезінде Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің ресми сайтында (www.stat.gov.kz) орналастырылған «Қоршаған ортаны қорғау бойынша қызмет түрлері мен шығындар және ресурстарды басқару анықтамалығын» басшылыққа алу керек.</p> <p>2-бөлімнің 1-бағанында қоршаған ортаны қорғаумен байланысты ішкі өнеркәсіптік қызмет процесінде пайда болатын ағымдағы шығындардың нақты сомасы көрсетіледі.</p> <p>Шаруашылық субъектілерінің қоршаған ортаны қорғау бойынша қызметпен байланысты ағымдағы (пайдаланушылық) шығыстары қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындарға жатады.</p> <p>Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындардың құрамына:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) қоршаған ортаны қорғау бойынша (оларды жаңғырту және қалпына келтіру шығыстарынсыз) негізгі қорды ұстау және пайдалану: қоршаған ортаны қорғау қорларын пайдалану кезінде пайдаланылатын шикізат, материалдар мен басқа да өнімдер, отын және электр энергиясы, осы қорларды ағымдағы жөндеуіне, аталған қорларға қызмет көрсететін персоналды ұстауға жұмсалған шығындар, қоршаған ортаны қорғау имараттарына және құрылғыларына қатысты сақтандыру бойынша төлемдер; 2) өз күшімен өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинау, сақтау немесе көму және қайта өңдеу немесе залалсыздандыру, жою және орналастыруға жұмсалатын шығындар; 3) қоршаған ортаға зиянды әсерлерді өз күшімен бақылауды және мониторингілеу іс-шараларын ұйымдастыру, ғылыми-техникалық зерттеулер, ұйымда қоршаған ортаны қорғау қызметін басқару; 4) бұрын өткізілген шаруашылық қызметінің нәтижесінде бұзылған қоршаған ортаның сапасын сақтау және қалпына келтіру бойынша ағымдағы іс-шаралар; 5) қоршаған ортаға зиянды әсер етуді төмендету үшін өзге де ағымдағы іс-шаралар бойынша шығындар кіреді. <p>Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалған ағымдағы шығындардың құрамына:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) қоршаған ортаны қорғау бойынша объектілердің құрылысы; 2) қоршаған ортаны қорғау бойынша негізгі қорларды күрделі жөндеу; 3) қоршаған ортаны қорғау мақсатындағы негізгі қорлар бойынша амортизациялық шығындар кірмейді. <p>2-бағанда шикізатты және (немесе) материалдарды, құрал-жабдықтарды, құрылғылар мен мүкәммалдарды, жиынтықтаушы бұйымдарды және (немесе) жартылай</p>	<p>республиканского бюджета на возвратной и безвозвратной основе, включая внешние правительственные займы.</p> <p>3. Статистическая форма заполняется на основании данных бухгалтерского и первичного учета фактических затрат на охрану окружающей среды.</p> <p>4. В разделе 1 указывается фактическое местонахождение объекта, использующего природные ресурсы, имеющие выбросы и сбросы загрязняющих веществ, отходы производства и потребления осуществляющие природоохранную деятельность (независимо от места регистрации юридического лица и (или) его структурного и обособленного подразделения), индивидуального предпринимателя. Код территории согласно Классификатору административно-территориальных объектов заполняется работником территориального органа статистики.</p> <p>5. При заполнении раздела 2 необходимо руководствоваться «Справочником видов деятельности и затрат на охрану окружающей среды и управления ресурсами», размещенным на официальном сайте Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан (www.stat.gov.kz).</p> <p>В графе 1 раздела 2 указывается фактическая сумма текущих затрат, образующаяся в процессе внутрипроизводственной деятельности связанные с охраной окружающей среды.</p> <p>К текущим затратам на охрану окружающей среды относятся текущие (эксплуатационные) расходы хозяйствующих субъектов, связанные с деятельностью по охране окружающей среды.</p> <p>В состав текущих затрат на охрану окружающей среды включаются:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) содержание и эксплуатация основных фондов по охране окружающей среды (без расходов на их модернизацию и реконструкцию): сырье, материалы и другие продукты, топливо и электроэнергия, используемые при эксплуатации природоохранных фондов; затраты на текущий ремонт этих фондов, на содержание персонала, обслуживающего данные фонды; платежи по страховке, касающиеся природоохранных сооружений и оборудования; 2) затраты на сбор, хранение или захоронение и переработку или обезвреживание, уничтожение, размещение отходов производства и потребления собственными силами; 3) организация самостоятельного контроля за вредным воздействием на окружающую среду и мониторинговые мероприятия, научно-технические исследования, управление природоохранной деятельностью в организации; 4) текущие мероприятия по сохранению и восстановлению качества окружающей среды, нарушенной в результате ранее проводившейся хозяйственной деятельности; 5) прочие текущие мероприятия по снижению вредного воздействия на окружающую среду. <p>В состав текущих затрат на охрану окружающей среды не включаются:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) строительство объектов по охране окружающей среды; 2) капитальный ремонт природоохранных основных фондов; 3) амортизационные отчисления по основным фондам природоохранного
---	--

<p>фабрикаттарды, отынды, қоршаған ортаны қорғауға арналған негізгі қорлардың жұмыс істеуі және қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да жұмыстарды орындау үшін қажетті барлық энергия түрлерін сатып алуға кеткен шығындарды құрайтын материалдық шығындар көрсетіледі. Осы бағанды толтыру кезінде алғашқы бухгалтерлік есептілік нысандарының деректері пайдаланылады. Материалдық шығындарға шаруашылық мүкәммалын (мысалы, тырмалар, саусаққаптар, сыпыртқылар) сатып алу енгізілмейді.</p> <p>3-бағанда қоршаған ортаны қорғау құралдарын пайдаланумен және жұмысшыларға еңбекақыға және әлеуметтік қажеттіліктерге (бюджеттік емес қорларға аударымдарды қоса) кеткен шығындар және тізімдік құрамдағы жұмысшыларға және сыртқы үйлестірушілерге жалақы сомасын және әлеуметтік сипаттағы төлемдерді қосатын қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да іс-шараларды өткізумен байланысты төлемдер көрсетіледі. Бұған қоршаған орта объектілерін пайдалану және қызмет көрсету бойынша тікелей жұмыс істейтін жұмысшылар кіреді. Бұдан басқа ортаны қорғау іс-шараларын өткізу кезіндегі (өндіріс пен тұтыну қалдықтарын шығару мен көму және басқасы) еңбекақы және әлеуметтік төлемдер, сондай-ақ экологтың жалақысы кіреді. Осы көрсеткіште қоршаған ортаны қорғау саласындағы мониторингті жүзеге асыратын (бақылау өлшемдер; есепке алу; бақылау және басқасы) зауыттық зертханалар жұмысшыларының еңбекақысы көрсетіледі. Қызметкерлерді тасымалдау бойынша жүргізушілерге төленетін бір реттік төлемдер, карьерге дейінгі жолдардың шаңын басу бойынша жүргізушілерге төленетін төлемдер және коммуналдық шаруашылық саласындағы көрсетілетін қызметтер (мысалы, аумақты сыпыру, жаңбырдан шатырдағы субұрғышты жөндеу жұмыстары) бойынша бір реттік төлемдер қосылмайды.</p> <p>4-бағанда 1-бағаннан бөге ұйымдарға көрсетілген табиғатты қорғау қызметтері:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ақаба суды қабылдау, тасымалдау және тазалау; 2) өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинау, тасымалдау (шығару), уақытша сақтау, қайта өңдеу (залалсыздандыру), жою және (немесе) көмуге; 3) қоршаған ортаны қорғау бойынша басқа да қызметтер, соның ішінде қоршаған ортаға әсерін бағалауды және алдын ала қоршаған ортаға әсерін бағалауды әзірлеу үшін ластаушы көздерді түгендеу, атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының жол берілетін шекті нормативтерінің жобаларын әзірлеу, кәсіпорындардың санитарлық-қорғау аймақтарының жобаларын әзірлеу, қоршаған орта факторлары әсер еткен жағдайда адам денсаулығы үшін тәуекелдерді бағалау бойынша жұмыстар, су объектілеріне заттар мен микроорганизмдердің төгінділерінің шекті нормативтерінің жобасын әзірлеу, қалдықтардың қалыптасу нормативтерінің және оларды орналастыру лимиттерінің жобаларын әзірлеу, экологиялық сертификация және аудит, басқа да ұқсас қызметтер мен жұмыстарға кеткен нақты төлем сомасы көрсетіледі. <p>5-8-бағандарда ағымдағы шығындардың көлемін бюджеттік (республикалық және жергілікті), меншікті қаражат, басқа қаржыландыру көздері бойынша көрсетіледі.</p> <p>Басқа қаражатқа қарыз қаражаты, банктердің кредиттері, басқа заңды тұлғалардан алынған ақшалар және басқасы кіреді.</p>	<p>назначения.</p> <p>В графе 2 указываются материальные затраты, включающие затраты на приобретение сырья и (или) материалов, инструментов, приспособлений, инвентаря; комплектующих изделий и (или) полуфабрикатов; топлива, энергии всех видов, необходимых для функционирования основных фондов природоохранного назначения и выполнения других работ по охране окружающей среды. При заполнении данной графы используются данные форм первичной бухгалтерской отчетности. К материальным затратам не включаются покупки хозяйственного инвентаря (например, покупка граблей, перчаток, веников).</p> <p>В графе 3 указываются затраты на оплату труда и отчисления на социальные нужды (включая отчисления во внебюджетные фонды) работникам, связанных с эксплуатацией природоохранного оборудования и проведением других мероприятий по охране окружающей среды, которые включают сумму заработной платы и выплаты социального характера, начисленных работникам списочного состава и внешним совместителям. Сюда входят работники, непосредственно занятые по эксплуатации и обслуживанию природоохранных объектов. Также, включается оплата труда и социальные выплаты при проведении других средозащитных мероприятий (по вывозу и захоронению отходов производства и потребления и другие), а также зарплата эколога. В данном показателе также отражается оплата труда работников заводских лабораторий, осуществляющих мониторинг (контрольные замеры, учет, контроль и другие) в области охраны окружающей среды. Не включаются разовые выплаты водителям по развозке сотрудников, водителям по пылеподавлению дороги до карьер и разовые выплаты по услугам в сфере коммунального хозяйства (например, подметание территории, ремонт водоотвода на крыше от дождя).</p> <p>В графе 4 указывается сумма фактической оплаты сторонним организациям за оказанные природоохранные услуги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) прием, транспортировку и очистку сточных вод; 2) сбор, транспортировку (вывоз), временное хранение, переработку (обезвреживание), уничтожение и (или) захоронение отходов производства и потребления; 3) другие услуги по охране окружающей среды, в том числе разработка оценки воздействия на окружающую среду и предварительной оценки воздействия на окружающую среду, проведение инвентаризации источников загрязнения, разработка проектов нормативов предельно допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу, разработка проектов санитарно-защитных зон предприятий, работы по оценке рисков для здоровья населения при воздействии факторов окружающей среды, разработка проектов нормативов допустимых сбросов веществ и микроорганизмов в водные объекты, разработка проектов нормативов образования отходов и лимитов на их размещение, экологическую сертификацию и аудит, другие аналогичные услуги и работы. <p>В графах 5-8 указывается объем текущих затрат по источникам их финансирования:</p>
---	--

«Биоәртүрлілік пен ландшафттарды қорғау» 6-жолын толтыру кезінде флора және фауна түрлерін, экожүйелер мен мекендеу ареалдарын, табиғи және жартылай табиғи ландшафттарды қорғау және қалпына келтірумен байланысты деректерді көрсету қажет. Абаттандырумен байланысты аумақты көгалдандыру (жол бойына гүлдерді немесе талдарды отырғызу, ауланы көгалдандыру және тағы басқасы) бойынша шығындар кірмейді.

6. Есепті кезеңде қызметі болмаған кезде респондент тиісті жылға арналған бекітілген Респонденттердің жалпы мемлекеттік статистикалық байқаулар бойынша алғашқы статистикалық деректерді ұсыну графигінде көрсетілген осы есепті кезең үшін статистикалық нысандарды ұсынудың ең ерте мерзімдерінің аяқталу күнінен кешіктірмей Қызметінің болмағандығы туралы хабарламаны Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі төрағасының 2010 жылғы 9 шілдедегі № 173 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6459 болып тіркелген) Респонденттердің алғашқы статистикалық деректерді ұсыну қағидаларымен белгіленген тәртіпте ұсынады.

7. Осы статистикалық нысанды ұсыну қағаз жеткізгіште немесе электрондық түрде жүзеге асырылады. Статистикалық нысанды электрондық түрде толтыру Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің интернет-ресурсында (<https://cabinet.stat.gov.kz/>) орналастырылған «Деректерді он-лайн режимде жинау» ақпараттық жүйесі арқылы жүзеге асырылады.

8. Арифметикалық-логикалық бақылау:

2-бөлімнің 1-бағаны \geq 2-баған + 3-баған + 4-баған әр жол үшін;

2-бөлімнің 1-бағаны = 5-баған + 6-баған + 7-баған + 8-баған әр жол үшін;

1-жол \geq 1.1-жол;

9-жол \geq 9.1-жол + 9.2-жол.

бюджетные (республиканский и местный), собственные средства, прочие.

Прочие средства включают заемные средства, кредиты банков, денежные средства, полученные от других юридических лиц и другие.

При заполнении строки 6 «Защита биоразнообразия и ландшафтов» данного раздела, необходимо отражать данные связанные с охраной и восстановлением различных видов флоры и фауны, экосистем и ареалов обитания, защитой и восстановлением природных и полуприродных ландшафтов. Не входят затраты по озеленению территории, связанные с благоустройством (посадка цветов или деревьев вдоль дороги, озеленение территории и так далее).

6. При отсутствии деятельности в отчетный период респондент не позднее даты окончания самого раннего из сроков представления статистических форм за данный отчетный период, указанных в утвержденном Графике представления респондентами первичных статистических данных по общегосударственным статистическим наблюдениям на соответствующий год представляет Уведомление об отсутствии деятельности в порядке, установленном Правилами представления респондентами первичных статистических данных, утвержденных приказом Председателя Агентства Республики Казахстан по статистике от 9 июля 2010 года № 173 (зарегистрированным в Реестре государственной регистрации нормативных правовых № 6459).

7. Представление данной статистической формы осуществляется на бумажном носителе или в электронном виде. Заполнение статистической формы в электронном виде осуществляется посредством информационной системы «Сбор данных в режиме он-лайн», размещенной на интернет-ресурсе Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан (<https://cabinet.stat.gov.kz/>).

8. Арифметико-логический контроль:

Раздел 2 графа 1 \geq графа 2+графа 3+графа 4 для каждой строки;

Раздел 2 графа 1 = графа 5+графа 6+графа 7+графа 8 для каждой строки;

Строка 1 \geq строка 1.1;

Строка 9 \geq строка 9.1+строка 9.2.